

Kærleiksváttan til Paula Ellefsen

Góði Pauli!

Tú ert í seinastuni í Dimmalætting farin at gera tær hugleiðingar um hvaðani »okkara« bestu føroysku eginleikar stava, og hvørjir hesir føroysku eginleikarnir eru (Dimma 11/7-87). Sum ein teirra, ið mótmælti við Havnar bryggju, tá herskipið USS McCloy var her, dregur tú meg og minar eginleikar inn í hesar hugleiðingar.

Sum øllum kunnugt hevur tú ongan rættin at døma um minar bestu og verstu eginleikar. Sum flestum helst eisini kunnugt stava minir bestu eginleikar ikki, sum tú vilt vera við, frá mínum forfedrum, men frá mínum formøðrum.

Eins og tínir forfedrar eru tær ikki sprtnar úr føroyskari mold ein vakran várðag í fornu eld. Tær komu higar úr øðrum norðanlondum, og vórðu millum ár og dag virðiliga blandaðar upp við írskum og sjórænarablaði (og helst øðrumvið).

Tað tykist sum tú og eg — umframt tað rasuliga — hava enn eitt til felags. Bæði hava okur hug at triva í pennin, tá okkurt er á vási. Mær kunnugt er hetta ikki serliga føroyskt. Nær var tað, at tað gjørdist síður her á landi, at fólk skuldi læra at lesa og skriva? Ikki serliga langt síðani. Altså ein øfroyskur síður.

Sum føroyskur føroyingur

(sum tú kallar tað) gert tú tær og føroyingum heiður við at fagna, at tann samtykt, Føroya Løgting hevur gjørt um, at kjarnorkuvápn ikki skulu á føroyskt øki, verður vanvird av donskum og amerikanskum myndugleikum. Hóat tú sjálvur ert partur av sama lögtingi, tekur tú helst slíkt sum eina av teimum »føroysku siðvenjunum« (tíni orð), ið gevur føroyingum meira sjálsvirðing.

Fyri at triva í aftur hitt hjá tær við forfedrunum, lat meg so nevna ein forfæðir tin (og mín): Sigmund Brestisson, sum segði: »Eg trúgvi á egna mátt min og megí«, og svam um Suðuroyarfjørð við øðrum sitandi á sinum baki.

Tíverri vóru formøður minar (og tínar) ikki formliga til tá, við tað, at søga teirra ikki er skrivað. So eg veit tíverri ikki at siga tær, hvat tær mundu halda um tað. Men fari eg ikki skeiv, mundu tær ongan hava at lita á í sinum dagliga strevi við heimi og børnum uttan sjálvan seg.

Hetta manst tú eisini rokna millum teir øfroysku síðirnar.

Sami Sigmondur Brestisson dró føroyingar inn undir norska krúnu. So her standa tú og eg aftur á jøvnum, fyri at venda aftur til snævrúskygdu hugtøkini um »føroyskt« og »øfroyskt« -sinnaðar før-

oyingar.

Men nú vóni eg, eins og tú, at tú og eg ikki hava meir føroyskt ella øfroyskt til felags.

So koma vit til tað, tú skrivar um, at føroyingar eru vanir at verja seg og síni. Her er niðurstøða tín — hóast tú ikki torir at skriva tað beinleiðis — at føroyingar mugu lata seg verja við kjarnorkuvápn. Neyvan nokur »føroysk« niðurstøða. Ti hvørki tær kjarnorkuvápn, sum peika imóti okkum, ella tær, sum peika mótsattan veg, vórðu uppfunnin í nokrum føroyskum hernaðarlaboratorium.

Í ósemjum millum eystur og vestur havi eg sum føroyingur ongantíð havt nakra ávirkan. Ti góðtaki eg ikki at »verjast« í einum stríði, eg ikki eri partur av. Og eg vil als ikki »verjast« við kjarnorku.

Hava stórveldini hug at verja seg hvørt móti øðrum við hesum oyðandi vápnunum — lat tær so seta rakettirnar upp við Beringsundið. Har er lítið meir enn eitt hanagleiv millum teir stríðandi partarnar.

Minar persónligu ósemjur við onnur seti eg meg sjálv, saman við mótpartinum, færa at loysa munnliga — ella við frimerkinum! ein háttur, tú sjálvur plagar at fagna. Og kundi eg kortini ikki komið tí sættis við mót-

part mín, hevði tað verið mær sera fjart at viljað lagt lond ella heimspartar í sor fyrri tað. Tað hevði heldur ikki verið serliga føroyskt.

Tú ívast eisini í, hvørja positiva ávirkan, eg man hava á útflutning og framleiðslu Føroya. Í mínum borgarliga starvi hjá tí almenna man eg neyvan hava meiri ávirkan á hetta enn tú við tínum grannskoðaravirksemi.

Samfelag okkara er tó fjølbroyttari enn so, at tað einans finnst framleiðarar og útflytarar. Og á hetta manst tú, sum lögtingsmaður gjøgnum mong ár og fyrrverandi lögmaður, hava gjørt tina ávirkan galdandi í størri mun enn eg.

Í tínum politikkarastarvi hevur tú tó leingi havt — og hevur framvegis — høvi at ávirka mál sum framleiðslu og útflutning. Sum so mong onnur eri eg ikki nóg framlig at bjóða meg fram til høgur politikkarasessir. Og til alla lukku vilja ikki allir føroyingar so høgt upp at sita. Ti hvussu hevði so verið við eitt nú bruttotjóðarúrtøkuni?

Annars er ongin ivi um, at fóru føroyingar undir at framleiða kjarnorkuvápn, høvdu okur sloppið burtur úr øllum búskaparligum trupulleikum. Ti markaðarlikindini á hesum øki eru fyrirmyndarlig um allan heim. Høvdur tú sum politikari umhugsað hend-

an spurning?

»Smittuberi« er annað orð, tú brúkar um meg. Eg skilji ikki rættiliga, hvat tú sipar til. Tað er rætt, at eg í ein vissan mun havi verið burtur í útheimi. Men ikki so nógv sum tú. Hugsi m.a. um ta tíð, tú sum lögmaður vrakaði titt egna uppskot um at nýta frimerið í staðin fyrri at ferðast. So líka nógv høvi sum tú at bera øfroyskar smittur heim havi eg ongantíð havt.

»Óargadýr« og »ófrættabólkur« eru eisini orð, tú eyknevnir meg og tær, sum mótmæltu, at tað lögting, tú sjálvur ert limur í, verður vanvird. Ja, tað má jú sigast at vera óargaligt og øfroyskt, so tað rungar, at okkara fólkavaldur nú teljast millum tær, sum hava tær ljóastu tungurnar í landinum. Men beinleiðis ófrættarboð eru hetta ikki, ti lögtingslimir hava nú í mong ár havt ein orðasmið í hesum nýggja, øfroyska tungumáli: Óli Breckmann, lögtingsmann fyrri Fólkaflokkinn, sum umframt at hava tina tungu, eisini vil »verja« meg við kjarnorku.

Hóast alt hetta metir tú teg vera av meiri føroyskari rót og betri føroyskari síðvenju enn eg.

Og niðurstøða tín er, at tessvegna átti eg at farið av landinum.

Men, millum okkum bæði, so trívist eg sera

væl her á klettunum. Hetta hevur manga góða grund. Ein teirra ert tú.

Tú telist millum teirra, sum gera tað spennandi hjá mær at liva í Føroyum. Ta tíð, tina skemtiliga álop á meg fara at standa í Dimmu, verður torført at reka meg uttanlands. Ti hesi álop geva mær nógvan stuttleika — hóast eg ikki júst vil vera við, at tær menna mitt hugflog, tá eg skal svara tær aftur. Til tess rennur pennurin nærum einsamallur eftir pappirinum, og mær nýtist ikki at spenna ov nógv í tær gráu á ovasta lofti.

So leingi tú ert talsmaður fyrri, at eg skal lata meg verja við kjarnorku, fari eg ikki at biðja teg fara av landinum.

Eg biði teg bara eina bøn: Góðasti Pauli! Ver endiliga verandi.

Kærar heilsur

Mary-Ann Jacobsen

Ein ræðuligur gangur fyrri friði

Vit liva í einum góðum samfelag, tí besta vit vita um at siga.

Millum nógvar og stórar fyrimunir eiga vit limaskap í verjulegsskapinum NATO. Tað hevur altíð lgið í føroyinginum at verja seg og síni. Okkum nýtist ikki at larma fyrri at gerast limur í NATO, bert um vit ynskja at koma burturur.

Teir bestu eginleikarnir, sum vit sjálvi og okkara samfelag hava, teir stava frá okkara forfedrum her heima í Føroyum.

Hin vegin skert ikki burtur, at vit eisini eru ávirkaðir uttanítra.

Vit eiga eftirhondini fleiri, til alla lukku smaar, bólkar av ibugvum, sum hava gloymt okkara serføroysku síðvenju, og sum hava tikið upp eftir fremmandum ístaðin.

Vit hava ein bólkar av ekstremum sosialistum.

Hetta er eitt øfroyskt fyrirbríð.

Vit hava enná ein bólkar av kommunistum. Ein illa-vörðin smitta, borin inn á okkum uttanítra.

Hin vegin hava vit nú eisini fingið ein bólkar av ultrahøgravendum krigsgreidingum, sum standa úti á molanum og ropa eftir atomvápnum, og ynskja sær egna føroyska hermegi, við yvir-tøku og útbýggjan av verandi stóðum. Kann ein hugsa sær nakad, sum liggur longri burtur frá tí gomlu føroysku síðvenju? Neyvan.

Sum longu sagt, so er talan um smaar bólkar av »ófrættaføroyingum«, smærri enn í hvussu so er.

Teir allar flestu av okkara borgarum kunnu enn bera heitið: føroyskur føroyingur við føroyskari síðvenju.

Tað er ein spurningur um vit, tann altavgerandi meiriluti av føroyingum, ikki eru ov tolnir við hesar nýggju og spillandi smittuberarnar av øfroyskari síðvenju og mentan.

Er tað rætt og rímligt, at fjöldin yppir øksi og kanska smilist, tá hesir fyrri útlendingar hentu tápulingar stilla seg upp á okkara havnarlagi, og í okkara navni gera okkum fyrri skommum?

Teir ekstremt vinstrahallu ganga jú beinleiðis ørindir fyrri teir útlendingar, sum flest allir føroyingar lítið vilja hava við at gera.

Og teir ekstremt høgravendum kunnu bert gera skaða, og forða fyrri framhaldi av tí skilagóða samarbeiði, vit hava havt, og enn hava, við útlendingar í frælsa heiminum.

Hesir nevndu triggir smáu ófrættabólkar, og aðrir við, gera eftir mínum tykki alt ov nógvan gang, serliga í mun til hvønn politivan týðning teir hava fyrri okkara samfelag.

Tak teir ein og ein, ella í felag. Hvussu stóra ávirkan hava hesi óargadýrin á okkara framleiðslu og útflutning.

Mundi okkara samfelag, og vit sum eftir vóru í friði, ikki bæði figgarliga og andaliga havt tað munandi betri, og ikki minst fríðarligari, um teir ekstremu sosialistar, kommunistarnir og

teir ultrahøgravendum krigsgreidingarnir leitaðu sær burtur, har teir kundu fingið teirra sermerkta øfroyska tórv dekkadan?

Ti sum er, so kann ein ikki annað enn halda, at her er ein ræðuligur gangur fyrri friði.

Pauli Ellefsen.